

**ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY MAZOWIECKIEGO**

z dnia 13 grudnia 2017 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w Mieście Sochaczew z 18 Stycznia (1945) na Kmdr. Kazimierza Bielawskiego.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Burmistrzowi Miasta Sochaczew.

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Rada Miejska w Sochaczewie nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy 18 Stycznia (1945). Wojewoda zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1 (pismo z dnia 24 listopada 2017 r. znak WNP-I.40.659.2017.KS). Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu

na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia IPN wpłynęła do organu nadzoru w dniu 6 grudnia 2017 r. (pismo z dnia 6 grudnia 2017 r. znak BUW-940-229(4)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa 18 Stycznia (1945) wypełnia normę art. 1 ustawy.

W dniach 14-17 stycznia 1945 rok 1 Armia Wojska Polskiego, działając w składzie 1 Frontu Białoruskiego, uczestniczyła w Operacji Warszawskiej. Warszawa zniszczona przez Niemców po powstaniu 1944 r. w 84%, została zdobyta w wyniku działania trzech armii. Sowiecka 61 Armia z przyczółka warecko-magnuszewskiego i 47 A z rejonu Modlina uderzyły w kierunku Błonia, tworząc tzw. kocioł warszawski, w którym znalazła się część sił 9 Armii niemieckiej. 1 Armia WP uderzyła na Warszawę siłami głównymi z południa, od strony przyczółka pod Warką, a częścią sił frontalnie, z rejonu Łomianek, Pragi i Wilanowa. Operacja warszawska, stanowiła część operacji wiślańsko-odrzańskiej. 17 stycznia do miasta dotarły siły główne 1 Armii WP nacierające od zachodu i południa. Wycofanie z Warszawy niemieckich jednostek pancernych i Dywizji Fortecznej pozwoliło 1 Armii WP opanować miasto. Stwierdzenie, że 17 stycznia 1945 r. doszło do „wyzwolenia Warszawy” do dziś wzbudza kontrowersje. Choć tego dnia Armia Czerwona i podporządkowane jej oddziały Wojska Polskiego wyparły ze stolicy Niemców, to na ich miejsce wszedł nowy ciemiężyciel. W Warszawie pojawiły się jednostki sowieckie, a wśród nich NKWD. Okupacja niemiecka została zamieniona na sowiecką. Na terenach zajmowanych przez wojska radzieckie, a więc i w Sochaczewie, ustanowiona została radziecka administracja wojskowa, tzw. komendantura. W zmienionych warunkach politycznych określonych przez stacjonujących w mieście żołnierzy Armii Czerwonej i funkcjonariuszy Ludowego Komisariatu Spraw Wewnętrznych odradzała się polska administracja. W dniu 18 stycznia 1945 r. Jan Górka, etatowy sekretarz Zarządu Miejskiego w Sochaczewie w czasie okupacji hitlerowskiej, został wezwany do organizowania nowego Biura Zarządu Miejskiego w Sochaczewie. Jednak następnego dnia, 20 stycznia 1945 r., został wraz z innymi zatrzymany przez władze radzieckie. Następnie internowano go i wywieziono do obozu na Ural w Związku Radzieckim, skąd powrócił 19 stycznia 1946 r. Od początku głównym inicjatorem działań mających na celu objęcie władzy w Sochaczewie była Polska Partia Robotnicza. Kluczowe dla nowej władzy stanowiska komendanta Komendy Powiatowej Milicji Obywatelskiej (KP MO) oraz Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego (UBP) objęli jej członkowie. O obsadzie stanowisk w aparacie bezpieczeństwa decydował w dużej mierze rosyjski komendant wojenny miasta. Z jego inicjatywy odbywały się zebrania informacyjne byłych członków Komunistycznej Partii Polski, PPS i sympatyków ruchu lewicowego. Przy pomocy Rosjan Polska Partia Robotnicza organizowała również władzę na terenie powiatu sochaczewskiego. Intensywne działania PPR-u oraz komendantury wojennej zmierzały ku szybkiemu wyłonieniu spośród działaczy komunistycznych starosty powiatowego oraz burmistrza miasta.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie

od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy ulicy z 18 Stycznia (1945) na Kmdr. Kazimierza Bielawskiego.

Kazimierz Bielawski (1893 – 1965), absolwent Zakładu Naukowo-Wychowawczego oo. Jezuitów w Chyrowie oraz Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Lwowskiego. Dyplom lekarza uzyskał w 1926 r. na Uniwersytecie Poznańskim. Od września 1914 r. służył w Legionach Polskich, najpierw w patrolu sanitarnym, a następnie w szpitalach w Kozienicach, Dęblinie. Od kwietnia 1917 r. był asystentem ordynatora Oddziału Chirurgicznego szpitala w Warszawie. Został internowany w Huszt i oskarżony w procesie legionistów w Marmarosz-Sziget (1918 r.). Po cesarskiej abolicji wyjechał do Kołomyji, gdzie od listopada 1918 r. do maja 1919 r. był internowany przez Ukraińców. Jako ppor.-lekarz, uczestniczył następnie w wojnie polsko-ukraińskiej i polsko-bolszewickiej. Od 1922 r. był lekarzem wojskowym w Krakowie, a od 1925 r. lekarzem Marynarki Wojennej w Pucku. W 1938 r. został szefem sanitarnym Marynarki Wojennej i dyrektorem szpitala w Gdyni. Służył podczas kampanii 1939 r. w Szpitalu Okręgowym w Toruniu. Podczas II wojny pracował w Gorlicach. Został aresztowany kwietniu 1948 r. i skazany na 15 lat więzienia i konfiskatę mienia. Po wyjściu z więzienia zamieszkał w Niegłowicach k. Jasła, gdzie pracował jako lekarz przemysłowy w rafinerii.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Termin wejścia w życie zarządzenia, ze względu na ważny interes państwa i przytoczoną wyżej argumentację, dotyczącą podstawowych założeń ustawy, oraz z uwagi na bezczynność Miasta w zakresie zmiany nazwy, czyni zadość zasadom demokratycznego państwa prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), pouczam, że na zarządzenie zastępcze Miastu przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone zarządzenie wydał.

WOJEWODA MAZOWIECKI

Zdzisław Szipiera

